

Reflexe rozhovorů Expertní rozhovor

Kvalitativní výzkum
11. 4. 2018
Eva M. Hejzlarová, Ph.D.

Reflexe rozhovorů

- Co se Vám při vedení rozhovoru dařilo nebo povedlo? (Co se povedlo spolužákovi/žačce)
- Co uděláte příště lépe? (Co se tolik nedařilo spolužákovi/žačce)
- Co pro Vás bylo při rozhovoru nejtěžší?
- Co jste se naučil/a (ve smyslu techniky sběru dat)?

Reflexe rozhovorů

- Jaký je:
 - rozhovor po telefonu?
 - rozhovor s někým, koho znáte, ve srovnání s někým, koho neznáte?

Reflexe rozhovorů

- Moje zpětná vazba
 - + splnění podmínek (žádný rozhovor netrval déle než 32 minut ☺)
 - + většinou poděkování, méně často informace na začátku (zopakování IS)
 - + Přirozenost (intonace)
 - - Přirozenost ve smyslu sledování linky
 - - Málo klidu, vyčkávání
 - ☺ prvky reportáže, rozhovor u státnic

Prezentace

Expertní rozhovor

- Kdo je expert?

Expertní rozhovor

- Kdo je expert?
- 3 historické fáze:
 - zosobnění pravdy a autority, „truth speaks to power“; jasná (očividná, zřejmá) distance mezi tím, kdo je laik a kdo expert
 - konstruktivismus; vědění je sociální konstrukt, rozšiřování a prohlubování vědění je sociálně konstruovaný proces, experti mají své zájmy
 - realistický postoj; neproblematizovat „technickou“ expertizu
- Předpoklad experta-pánaboha je naivní, musíme se zabývat metodou

Expertní rozhovor

- Typy expertních rozhovorů
 - explorativní – expert jako komplementární zdroj informací, někdo, kdo pomáhá strukturovat otázky, pole... cílem je vyslechnout experta...
 - systematizující – expert jako zdroj jedinečných informací, průvodce; knowledge of action and experience; expert sám není v přísném slova smyslu předmětem zkoumání, jsou to spíš informace, které on má...
 - „theory-generating“ – zde není expertní rozhovor „katalyzátorem“ výzkumného procesu, ale způsobem, jak analyticky rekonstruovat subjektivní dimenzi expertního vědění
- Z těchto typů pak můžeme odvodit pozici výzkumníka, resp. jakým způsobem přistupovat k rozhovoru, jakou v něm hrát roli... (expert, ko-expert, autorita, laik, komplik, kritik)

Expertní rozhovor

- Jaký typ expertního rozhovoru chcete provádět?
- Jaká role by pro vás byla nejuvhodnější?

Expertní rozhovor

- Jak řešit rozpory ve výpovědích? (dobrý a špatný expert)
- Expert č. 1: „Řízení odboru je chaotické, šéf se za nic nepostaví, materiály, co zpracováváme, jsou do šuplíku.“
- Expert č. 2: „Situace na odboru je díkybohu stabilizovaná, všechny procesy jsou dobře nastavené a funguje se podle nich.“

Expertní rozhovor

- Kontext, konkrétní situace
- Další otázky?
- Zdroj: Bogner, Alexander, Littig, Beate, Menz, Wolfgang. 2009. *Interviewing Experts*. Palgrave Macmillan.

Analýza v kvalitativním výzkumu

- Jak poznám, jakou metodu analýzy použít?

Kvalitativní obsahová analýza

- zkoumání textů s ohledem na několik vybraných znaků, jejichž výskyt je zachycován
- Primárně jde o sledování frekvence významu, případně kvality, které nabývá
- Vhodná zejména pro komparaci jevů (např. výskytu více znaků, výskytu téhož znaku v rámci více datových souborů)
- Kvantitativní (deduktivní přístup), kvalitativní (induktivní přístup)
- Vymezení výběrového souboru (místo a čas)
- Definování úrovně analýzy, tj. kategorie (slova, fráze, témata...)
- Kódovací kniha – přesně popsáno, co se s čím děje
- Ověřování
- Síla je v systematickosti

Kvalitativní obsahová analýza

- Východiskem je kvantitativní obsahová analýza
- Vhodná pro velký objem textu
- Výhody:
 - Jasná pravidla
 - Kritéria validity a reliability

Kvalitativní obsahová analýza

- Induktivní určení kategorií
- Postup: formulace předběžné výzkumné otázky → čtení dat → volba kategorií (rozhodnutí o úrovni abstrakce) → reformulace výzkumné otázky → kódování dat → (po okódování 10 – 50 % materiálu) opětovný návrat k výzkumné otázce a kategoriím → interpretace výsledků

Kvalitativní obsahová analýza

- Deduktivní určení kategorií
- Postup: formulace předběžné výzkumné otázky → teoretická báze a z ní vyplývající kategorie a podkategorie → (případně reformulace výzkumné otázky) → kódování dat → interpretace výsledků
- Zdroj: Mayring - <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2385>

Tematická analýza

- Téma - konstrukce významu; vztah k výzkumné otázce, opakovaný výskyt napříč daty, silná výpovědní hodnota
- Od deskripce k interpretaci
- Opakované a detailní čtení dat
- BRAUN, Virginia a Victoria CLARKE. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*. 2006, vol. 3, issue 2, s. 77-101. DOI: 10.1191/1478088706qp0630a. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1191/1478088706qp0630a>.

Tematická analýza

1. Seznámení se s daty: kódování musí předcházet opakované čtení
 - Transkripce dat – pravidla přepisů
2. Vytváření otevřených kódů: základní segment dat, který lze smysluplným způsobem popsat
 - Celý datový soubor musí být okódován, ideální je vytvořit co nejvíce kódů
3. Identifikace témat: posun na vyšší úroveň abstrakce – slučování kódů do obecnějších témat, lze rozlišit různé úrovně témat (hlavní a pod-témata)
4. Revize témat: může vést k opuštění, sloučení témat, apod.
 - Kritérium: vnitřní homogenita + vnější heterogenita (Patton, 1990)
 - Posuzování na úrovni extraktů (návrat k datům) a na úrovni celého datového souboru (výpovědní hodnota)
5. Definování a pojmenování témat: identifikování „jádra“ tématu – o čem téma je. Důležité nezústat na úrovni dat, ale přesáhnout je – *interpretovat* (vyžaduje znalost relevantní literatury). Každé téma detailně popsané a vztahné k celkovému „příběhu“ – k odpovědi na výzkumnou otázku. Pojmenování témat.
6. Zpracování výzkumné zprávy

Software pro analýzu dat

- Nvivo
 - <https://www.youtube.com/watch?v=7blZ7fqSEEc>
- Atlas.ti
 - https://www.youtube.com/watch?v=QY3A_JtqGn8

DÚ

- Konspekt č. 7
- Prezentace 10-13